

like, a Metlika je bila glavna kula i središte protestantizma. Ništa ne govori protiv uticaja protestantizma na seljačku bunu to da su protestantski plemići Tahy i Zrinski slali vojsku protiv seljaka; to su radili i njemački protestantski plemići. Važno je to, da li su seljaci u protestantizmu mogli da nađu idejne potpore protiv feudalnih gospodara. A to su svakako nalazili. Kako te bune nisu nigdje uspjele, nije ni feudalni poredak nigdje bio oboren i crkva se morala njemu prilagoditi.

Protestantizam se borio za slobodu savjesti i ispovijedanja, ali kad je došlo do primjene te slobode savjesti, ukazalo se, da ona u postojećem društvenom poretku i pri nedovoljnosti predradnji teoloških i dogmatskih vodi ka potpunom rasulu u vjerskom učenju, ka sektaštvu i dizorganizaciji crkve. Svi ti Schwenckfeldi, Osijanderi, Majori, Strigeli, Wigandi, Hessuviusi i drugi sa kojima se sam Vlačić morao boriti, imali su svoje posebno shvaćanje o crkvi i svoja posebna religiozna učenja. To nisu bili neupućeni ljudi, nego stručnjaci, pastori, superintendenti i profesori, od kojih je svaki mogao da osnuje svoju stranku u crkvi ili svoju vjersku sektu izvan crkve, kako ju je Schwenckfeld stvarno i osnovao (i ona je za dva vijeka preživjela svoga osnivača). Zwingli i Calvin su stvorili osnove i za posebnu crkvu, ne samo za posebnu sektu. Na taj način protestantizam nije samo razbio jedinstvo i univerzalnost katolicizma, nego se više u opće nije mogla naći osnova na kojoj bi se mogle složiti sve nove protestantske crkve i sekte. Pojedina protestantska sveučilišta stara i nova (tri nova sveučilišta osnovali su njemački reformatori u Marburgu, Jeni i Königsbergu), pojedine pokrajinske crkve, pojedini gradovi imali su sad jedan sad drugi vjerski nazor drukčiji od ostalih. Javni kolokvijumi ostajali su bez rezultata i na kraju je o idejnom, vjerskom učenju odlučivala sila. Jedni prema drugima, protestanti su bili netolerantni (Lu-